

НОВІ ВИКЛИКИ У СФЕРІ ТРАНСПОРТУ ТА ЛОГІСТИКИ ПІД ЧАС ВІЙНИ

*Кабанець К.О., Сажина О.О., Бухтіярова А.А., Кудзіновська І.П.
Національний авіаційний університет*

The author analyzes the key problems in the field of transport and logistics caused by the war and the measures taken by the government to overcome them. It is concluded that the use of the potential of civilian logistics has made it possible to meet the needs of the Ukrainian military.

Логістика завжди мала велике значення для ефективного функціонування економіки будь-якої країни. Ще до війни в Україні міжнародні логістичні компанії та перевізники шукали більш гнучкі способи вибудовувати власні ланцюги поставок через пандемію коронавірусу. Повномасштабне вторгнення практично паралізувало експортні можливості України, а спроби перевозити зернові сухопутним транспортом призвели до логістичного колапсу.

Війна вже завдала та продовжує завдавати величезної шкоди людям та інфраструктурі. Враховуючи це, виникає об'єктивна необхідність оперативно перебудовувати логістичну систему, формувати нові ланцюги доставки вантажів, змінювати напрямки торговельних потоків через блокаду українських морських портів та часткову втрату залізничної мережі. На логістичні ланцюги, міжнародну торгівлю та купівельну спроможність українського споживача впливають й валютні коливання, адаптивність та професійна гнучкість фахівців, які працюють в сфері логістики, стійкість українського народу та підтримка світової спільноти.

Глобальною проблемою в умовах війни стала обмеженість пропускнує спроможності логістичних маршрутів. Оскільки перевезення вантажів морським і залізничним транспортом мають свої обмеження, вітчизняний ринок транспортних послуг почав надавати пріоритет автомобільному транспорту для перевезень вантажів, а вантажовідправники та перевізники були вимушені змінити логістику експортних перевезень і спрямувати вантажі на західні прикордонні переходи. Варто зазначити, що основною проблемою залізничних вантажних перевезень стала різна ширина колії.

Для забезпечення контейнерних перевезень в Україні досі не знайдено кращого логістичного рішення ніж відновлення прямого

лінійного сполучення з українськими контейнерними терміналами на Чорному морі. Проте, контейнерні перевезення в Україні є надзвичайно складним і дорогим засобом доставки як комерційних вантажів, так і гуманітарної допомоги. Зараз для України надзвичайно важливо зміцнити міжнародне партнерство в логістиці, бо тільки це дозволить зберегти свій експортний потенціал. Тепер Україні буквально доводиться йти невідомими шляхами, адже безпека зараз є головним пріоритетом для українського експорту. Тому логісти щогодини стежать за ситуацією, тісно співпрацюючи з державними установами, щоб знайти шляхи обходу небезпечних ділянок і зруйнованих мостів.

Крім того, воєнний стан дозволив виявити інші причини, які вплинули на швидкість переміщення вантажних потоків: тимчасові обмеження на паливо; відсутність водіїв та автотранспорту; побудова довгих маршрутів через необхідність об'їжджати небезпечні зони.

Мобілізація стала однією з найгостріших проблем для транспортної та логістичної галузей. Брак водіїв пов'язаний з тим, що багато з них служать у лавах ЗСУ, інша частина залишилась на окупованих територіях, що призвело до дефіциту кваліфікованого персоналу. Також не кожен з водіїв погодиться здійснювати доставку вантажів до регіонів, де тривають активні бойові дії. Це перешкоджає виконанню замовлень, призводить до затримок у доставці товарів і збільшує витрати на найм та навчання нових працівників. У відповідь на ситуацію, що склалася, на час війни уряд країни дозволив сідати за кермо вантажівок (категорія С, С1, вага 7,5 тон) водіям з посвідченням категорії В. Також у водіїв призовного віку є можливість перетину кордону шляхом оформлення заявки в системі «Шлях». Цими діями влада намагається подолати дефіцит водіїв вантажних транспортних засобів та забезпечити стабільність перевезень. Не менш важливим викликом для логістичних операторів стала й нестача автотранспорту. Частину автотранспорту пошкоджено або знищено внаслідок бойових дій, подекуди вантажівки вилучалися на потреби армії, що спонукало логістичних операторів до пошуку індивідуальних перевізників або створення власного автопарку з уживаних автівок, щоб задовольнити базові потреби.

Ще однією проблемою логістичної сфери в умовах війни стала відмова від накопичення великих обсягів товарів на складах, тому що існує загроза їх знищення внаслідок військових атак та інших небезпечних ситуацій. З іншого боку, недостатні обсяги товарів на складах можуть призвести до неможливості вчасно та в повному обсязі задовольнити існуючий попит. Все це актуалізує пошук балансу між надмірними запасами із ризиком втратити усе та недостатністю товарів для задоволення потреб ринку.

Одним з ключових факторів перемоги є швидке і вчасне постачання зброї, боєприпасів, пального, ліків та їжі у потрібне місце. Після початку війни у 2014 році українська військова логістика відставала від потреб сучасних технологій та від логістики сусідньої країни. Українська військова логістика значно відстає від цивільної, а її тягар зріс під час повномасштабного вторгнення. Однак, використання потенціалу цивільної логістики дало змогу налагодити забезпечення потреб українських військових. Цивільний сектор економіки України має велику кількість логістичних компаній, які забезпечують потреби військової галузі сучасним обладнанням, кваліфікованим персоналом та ефективними транспортними системами.

Висновки

Війна в Україні створила значні виклики для галузі транспорту та логістики. Ці проблеми потребують швидких та ефективних рішень для мінімізації негативних наслідків. Компанії мають бути гнучкими та готовими адаптуватися до нових умов, впроваджуючи інноваційні технології, що забезпечують стабільність та неперервність їх бізнес-процесів.

Список використаних джерел

1. Лебедь Є. *Ключові проблеми у сфері транспорту та логістики під час війни в Україні*. *Logist.Today*, 2024. URL: https://logist.today/osoboe_mnenie-uk/2024-06-18/klyuchevye-problemy-v-sfere-transporta-i-logistiki-v-period-voyny-v-ukraine-2/ (Assessed: 06.10.2024).
2. Берестенко В. *Як логістика адаптувалася до війни*. *Економічна правда*, 2023. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2023/07/24/702529/> (Assessed: 06.10.2024).
3. Резнік Н., Руденко С., Пилипчук К. *Основні характеристики поняття логістики і системи управління ланцюгами постачань*. *Innovation and Sustainability*, 2022, (3), С. 95–102. <https://doi.org/10.31649/ins.2022.3.95.102>
4. Костянтин Симоненко *Складне питання: як український рітейл переживає втрату частини складів, та як це змінює логістику*. *RAU*, 2022. URL: <https://rau.ua/novyni/sklad-ritejl-vtratu-logistiku/> (Assessed: 06.10.2024).
5. Шевченко В. *Логістика війни. Як змінились вантажні перевезення в Україні*. URL: <https://biz.nv.ua/ukr/experts/perevezennya-v-ukrajini-pidchas-viyni-gumanitarni-vantazhi-obmezheniya-na-perevezennya-50231625.html> (Assessed: 06.10.2024).